

СУДОВО-МЕДИЧНА ОЦІНКА МЕТОДІВ ВСТАНОВЛЕННЯ
ПОСТКОВІДНОГО СИНДРОМУ
(Разбор клинических случаев)

Федорова О.А.,

к. мед. н., асистент кафедри
судової медицини та медичного права
Національний медичний університет
імені О.О. Богомольця
м. Київ, Україна

Анотація: За результатами численних досліджень встановлено, що в багатьох пацієнтів, які перенесли COVID-19, спостерігаються тривалі наслідки захворювання, які можуть впливати на всі органи та системи організму. В практиці судово-медичних експертів можуть виникнути ситуації, коли їм буде потрібно встановити правильність проведеного лікування. Але його якість залежить від адекватно призначеної лабораторної діагностики. Однак, серед практикуючих лікарів та науковців існують протилежні точки зору з приводу застосування методів лабораторної діагностики. Тому, для потреб судово-медичної практики, слід розібратись, яку саме діагностику треба проводити, аби підтвердити наявність постковідного синдрому в пацієнта. В роботі проводився порівняльний аналіз різних методів, в т.ч. її тезиграфічний, який вже знайшов своє визнання в судовій медицині. В ході дослідження було встановлено, що в даних випадках все ж слід застосовувати стандартні лабораторні аналізи(загальний аналіз крові та сечі, біохімічний аналіз тощо, а також, в якості додаткового чи альтернативного – тези графічний, який він є неінвазивним, швидким та бюджетним.

Ключові слова: постковідний синдром, лабораторні та тезиграфічний методи діагностики.

Вступ. В практиці судово-медичних експертів зустрічаються експертизи з приводу правильності проведеного лікування. Через це, судово-медичні експерти повинні бути готовими до того, що подібні експертизи можуть стосуватись й лікування, як самого COVID-19, так і постковідного синдрому.

Метою роботи було дослідження найбільш вмістких, швидких та економічних методів діагностики постковідного синдрому для скорочення термінів та підвищення якості проведення експертиз.

Матеріали та методи. В роботі використовувались такі методи, як: ознайомчий, тезиграфічний, описовий, порівняльний та аналітичний. Застосовувались такі матеріали, як опис лабораторних методів дослідження, які використовуються при діагностиці постковідного синдрому, зразки слини реконвалесцентів з постковідним синдромом.

Результати та обговорення. Постковідному синдрому в 2020 році було присвоєно відповідний шифр у статистичній МКБ-10 — U09.9 — Стан після COVID-19. Цей код є необов'язковим, але дозволяє встановити зв'язок з COVID-19. Його не можна використовувати в тих випадках, коли ще спостерігаються ознаки захворювання на COVID-19, відмічає проф. Воробйов [1]. І, хоча це – не клінічна класифікація, однак, подібні дії медичної спільноти свідчать про серйозність проблеми реконвалесценції після перенесеного COVID-19.

За результатами робіт, проведених британськими вченими, в 2020 році Національним інститутом здоров'я Великобританії (NICE) було запропоноване наступне визначення постковідного стану: постковідний синдром – це сукупність симптомів, які тривають понад 12 тижнів, не можуть бути пояснені альтернативним діагнозом, здатні змінюватись з часом та можуть зникати й з'являтись, впливаючи на різні системи організму). До таких симптомів можуть бути віднесені:

- паралізуюча слабкість [2],
- задуха, апное [3];
- головні болі, міалгічний, неврологічний та суглобовий біль[4];
- аносмія, агевзія;
- випадіння волосся та зубів;
- висипи на шкірі;
- нестабільний тиск, пульс, головокружіння;

- когнітивні порушення (втрата пам'яті, «туман в голові») дезорієнтація в просторі, тривога та панічні атаки) [5] ;
- діарея, що не залежить від прийому їжі або ліків [6];
- субфебрилітет.

За словами проф. Дуброва, тривалість проявів коронавірусної хвороби може перевищувати 12 тижнів. Також, лікар зауважив, що: «станом на сьогодні немає чітких рекомендацій медичного лікування постковідного стану...»[7]. А, отже, не прописані й стандарти проведення діагностики постковідного стану.

За словами проф. О. Галушко, для уточнення діагнозу пацієнту варто здати низку лабораторних досліджень, залежно від інших хронічних захворювань. «Одного тесту, що підтверджує постковідний синдром нині не існує» [8].

За словами к.мед.н., сімейного лікаря П. Колесника, після перенесеної корона вірусної хвороби, пацієнту слід проводити при фізикальному обстеженні, крім звичайних – вимірювання температури, тиску, частоти пульсу, аускультатії тощо, необхідно провести пульсоксиметрію із обов'язковим подальшим домашнім моніторингом [9]. А от проведення загальних лабораторних аналізів автор вважає недоцільним.

Враховуючи таку невизначеність зі станом лабораторної діагностики, деякі медичні центри самостійно розробляють пакети «Post Covid», що включає діагностично-лабораторні обстеження, консультації інфекціоніста, терапевта, кардіолога, невролога, як, наприклад, в медцентрі «Дельта Мед» у м. Львів [10].

За результатами власного дослідження, стає вочевидь, що взагалі, звісно, в першу чергу необхідно моніторити стан всього організму й застосовувати такий стандартний набір лабораторних методів діагностики, як загальний аналіз крові та сечі, біохімію крові, С-реактивний білок, Д-димер, хоча його показники можуть бути хибно-позитивними. Дані методи досліджень швидко виконуються (протягом 1 доби) та повноцінно характеризують стан пацієнта (або підекспертного).

В судово-медичній практиці останнім часом добре зарекомендував себе тезиграфічний метод діагностики. При вивченні

діагностичних можливостей цього кристалографічного метода для діагностики реконвалесценції пацієнтів, що перехворіли на COVID-19, у попередній роботі було встановлено, що візуальні наочні показники, які утворюються внаслідок проведеної кристалізації екстрактів змішаної слини, свідчать про динаміку змін тезиграфічних показників цих осіб в бік поступової нормалізації [11, с. 75, 76].

Тезиграфічна методика діагностики здатна візуалізувати щонайменші фізико-хімічні зміни в організмі за рахунок формування кристалізаційної картини та порівняння отриманого результату зі стандартом тезиграми, притаманній екстрактам певних внутрішніх органів та біорідин організму. На прикладі розгляду тезиграфічного аналізу кристалізату реконвалесцентів, було встановлено, що при середньому та середньо-важкому клінічному перебігу нормалізація звичайних структур тезиграми – діагностичних показників відбувається поступово, протягом не менш 5 місяців.

За результатами цього попереднього дослідження, виявилось, що тезиграфічні показники можуть об'єктивно свідчити про перенесену коронавірусну хворобу та тривання постковідного синдрому, оскільки вони: 1. відрізняються від нормальних тезиграфічних показників, притаманних певному віковому стандарту; 2. відрізняються від тезиграфічних показників, притаманних тезиграмам хворих на ГРВІ, негоспітальну пневмонію, хронічний бронхіт та бронхіальну астму; 3. з тривалим часом якісно змінюються від утворення деструктивних форм кристалізації до часткової або повної нормалізації показників.

Окрім цього, тезиграфія слини має такі переваги, як: неінвазивність, швидкість (всього 1,5 години) та низька собівартість.

Висновки. Таким чином, за результатом власного дослідження, виявилось, що для діагностики постковідного синдрому, поряд із стандартними методами діагностики, можна використовувати тезиграфічний метод діагностики, як додатковий або альтернативний (в разі відсутності клінічної необхідності в проведенні всіх аналізів).

Література:

1. Т. Бескорвайная. В МКБ-10 добавлен постковидный синдром. Медвестник. 2020. [Электронный ресурс]: режим доступа: <https://medvestnik.ru/content/news/V-МКБ-10-dobavlen-postkovidnyi-sindrom.html>

2. Nikki Nabavi. Long covid: How to define it and how to manage it. British Medical Journal. — 2020. [Электронный ресурс]: режим доступа: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/32895219/>

3. Carlos del Rio, MD1; Lauren F. Collins, MD1; Preeti Malani, MD, MSJ2,3. Long-term Health Consequences of COVID-19. Jama. — 2020. [Электронный ресурс]: режим доступа: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/33031513/>

4. Santhoshini Leela Ramani, Jonathan Samet, Colin K. Franz, Christine Hsieh, Cuong V. Nguyen, Craig Horbinski & Swati Deshmukh. Musculoskeletal involvement of COVID-19: review of imaging. Skeletal Radiology. — 2021. [Электронный ресурс]: режим доступа: <https://link.springer.com/article/10.1007/s00256-021-03734-7>

5. Couzin-Frankel J. "From 'brain fog' to heart damage, COVID-19's lingering problems alarm scientists". Science. — 2020. [Электронный ресурс]: режим доступа: <https://www.sciencemag.org/news/2020/07/brain-fog-heart-damage-covid-19-s-lingering-problems-alarm-scientists>

6. Michael Marshall. The lasting misery of coronavirus long-haulers. Nature. — 2020. [Электронный ресурс]: режим доступа: DOI: 10.1038/d41586-020-02598-6

7. Новини. Інформація про COVID-19. Контакт-центр МОЗ з питань COVID-19. 05.04. 2021. [Электронный ресурс]: режим доступа:

<https://moz.gov.ua/article/news/profesor-sergij-dubrov-postkovidnij-sindrom-mozhe-trivati-bilshe-jak-12-tizhniv>

8. Постковідні далекобійники. [Электронный ресурс]: режим доступа: <https://nuozu.edu.ua/n/p/7553-postkovidni-dalekobiinyky>

9. Т. Стасенко. Постковідний синдром: ведення пацієнта на рівні ПМСД. Всеукраїнська медична газета «Ваше здоров'я». 18.02.2021. [Электронный ресурс]: режим доступа: <https://www.>

vz.kiev.ua/postkovidnyj-syndrom-vedennya-patsiyenta-na-rivni-pmsd

10. Пост-COVID-19 синдром. Медичний центр Delta Med. 2021. [Електронний ресурс]: режим доступу: <https://delta-med.com.ua/post-covid-19-syndrom/>

11. Федорова О.А., (2020). Тезиграфія показників реконвалесценції осіб, хворих на COVID-19(Розбір клінічних випадків). *Збірник наукових праць ЛОГОΣ*, 70-76. <https://doi.org/10.36-074/25.12.2020.v2.20>

УДК 161/162

Філософські науки

НЕКЛАСИЧНА ЛОГІКА: СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ

Федорченко Р.Є.,

студент факультету прикладної математики

Київського політехнічного

інституту імені Ігоря Сікорського

м. Київ, Україна

Логіка, як наукова дисципліна, розвивалася впродовж усієї історії людства. Специфіку її еволюції зумовило те, що більшість визначних філософів незалежно від часу та місця своєї діяльності цікавилися природою людського мислення. В той же час, наважливе значення процесу мислення як в житті окремої особи, так і для розвитку суспільства, а такою його всеохоплюючий характер, зумовили становлення логіки як окремої науки. Проте тісний зв'язок з філософією обумовив високий інтелектуальний потенціал логіки як окремої науки.

Кінець XIX – початок XX століття був часом появи модерністських тенденції у науці та культури, які суттєво розширили погляди на традиційні речі. Вони не пройшли і повз логікою: саме в той час в цій науці з'явилася низка нових підходів, які прагнули переглянути існуючі принципи і догми.

У науковому середовищі існує думка, що некласична логіка є, зокрема, результатом реалізації некласичної раціональності.